

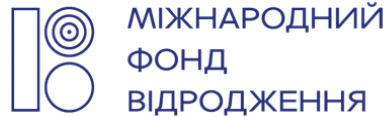


АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

НОВА НІМЕЧЧИНА БЕЗ МЕРКЕЛЬ:

ЯКОЮ ВОНА БУДЕ ДЛЯ УКРАЇНИ?

МАРІЯ КОВАЛЬ



Німеччина без Канцлерки Ангели Меркель: якою вона буде для України?

Аналітична записка програми Європейських студій Ради зовнішньої політики “Українська призма” в рамках проекту Інституційного розвитку аналітичних центрів за підтримки Посольства Швеції в Україні, Ініціативи відкритого суспільства для Європи (OSIFE) та Міжнародного фонду «Відродження».

Автор: Марія Коваль-Гончар, експерт програми Європейських студій, Рада зовнішньої політики «Українська призма», проєктний координатор Представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні.

ЗМІСТ

Ситуація напередодні виборів	4
Майбутнє Європи, трансатлантичні відносини, відносини з Росією: що на порядку денному у німецьких партій?	9
Християнсько-демократичний союз та Християнсько-соціальный союз	10
Соціал-демократична партія Німеччини	12
Союз 90/Зелені	13
Партія «Ліві»	14
Партія «Альтернатива для Німеччини» (AfD)	15
Вільна демократична партія (FDP)	16
Політика, безпека та енергетика: якою буде позиція ФРН щодо України?	19
Енергетична співпраця та «Північний потік – 2»	19
Підтримка України у протидії російській агресії та відновленні територіального суверенітету	21
Вступ України до ЄС та НАТО	24
Надання зброї Україні	26
Джерела	28

Ситуація напередодні виборів

Зовнішня політика традиційно відіграє другорядну роль у парламентських виборчих перегонах в Німеччині. Але пандемія коронавірусу, необхідність спільних дій для протидії змінам клімату, питання добудови та запуску газогону «Північний потік – 2», боротьба з дезінформацією та кібератаки підтвердили, що не так легко розділити внутрішню та зовнішню політику країни. Відповідно програми усіх політичних партій та виступи їх керівництва стосувались не тільки внутрішніх питань, як от: борги і податки, мінімальна заробітна плата, сталий розвиток та протидія зміні клімату, побудова нового житла, його доступність, система соціального забезпечення, рівність у суспільстві та протидія насильству, відновлення держави та підтримка бізнесу після локдаунів, обумовлених епідемією коронавірусу COVID-19, але й широкого кола зовнішньополітичних питань.

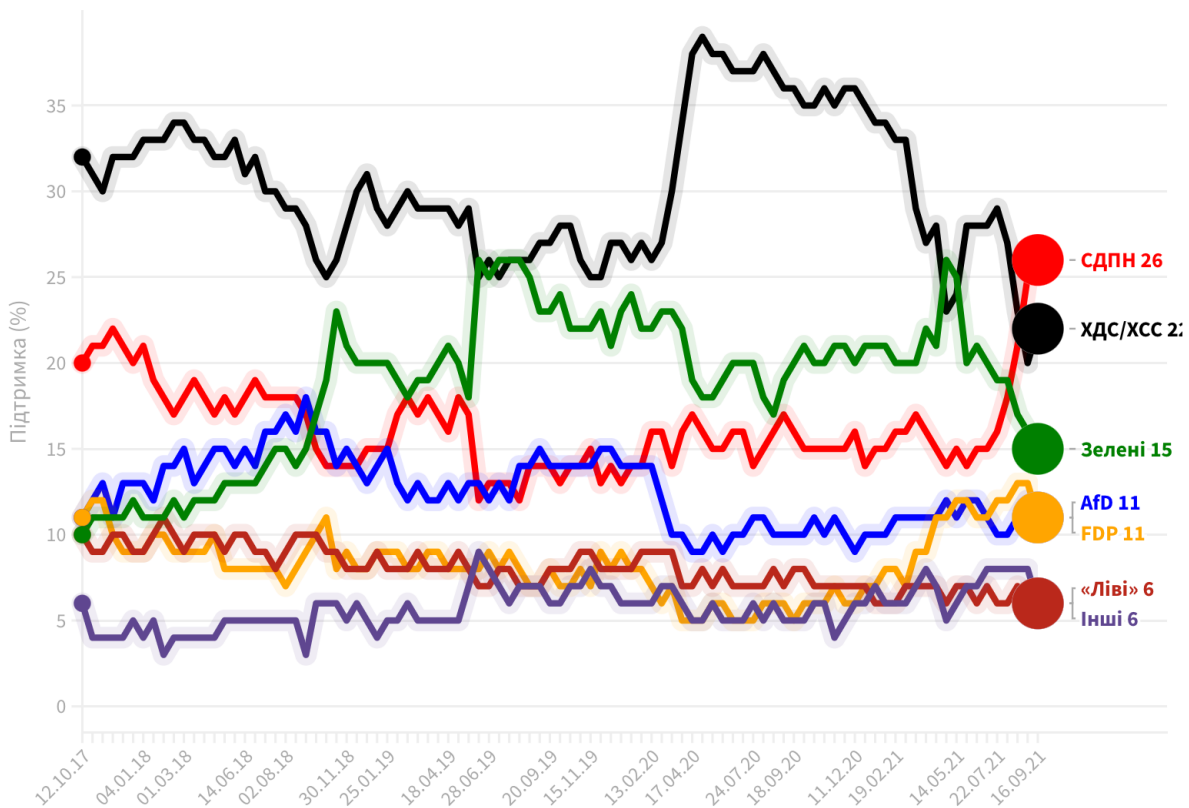
Участь у виборчих перегонах восени 2021 року взяли 47 партій, 40 з яких матимуть [земельні списки](#) (у ФРН немає федеральних списків, кожна партія формує окремий список для тої землі, де вона хоче балотуватися). Згідно з соціологічними дослідженнями, вірогідність подолати 5% бар'єр чи пройти по одномандатному округу матимуть 6 партій та блоків -

- Християнсько-демократичний союз та сестринська баварська партія Християнсько-соціального союзу (ХДС/ХСС),
- Соціал-демократична партія Німеччини (СДПН),
- Партія вільних демократів,
- Альянс 90/Зелені, Партія «Ліві»,
- Партія «Альтернатива для Німеччини».

Підтримка основних партій Німеччини (%, від виборів 2017 р. до вересня 2021 р.)

Вірогідність подолати 5% бар'єр чи пройти в одномандатному окрузі мають 6 партій чи блоків

Повторити



Далі аналізуємо зовнішньополітичне бачення цих партій та їх керівництва особливо щодо ключових для України питань. Серед них можна виділити такі:

- Ставлення ФРН до Російської Федерації та майбутнього відносин Росія-ЄС;
- Підтримка України у протидії російській агресії та анексії Криму, роль Нормандської четвірки;
- Північний потік – 2 та співпраця з Україною, зокрема у сфері енергетики;
- Вступ України до ЄС та НАТО;
- Надання зброї Україні.

Окрім публічних позицій очільників партій, особливу увагу було звернено і на програми партій, оскільки [політична традиція ФРН](#) дозволяє використовувати їх для судження щодо ставлення партії до тих чи інших питань, оскільки ці документи «є найбільш авторитетними твердженнями про позицію партії». Вони

хоч і відрізняються за довжиною, але мають [стандартний вигляд](#) та публікуються лише після довгого періоду внутрішньопартійного обговорення. Звісно у кожній партії є більш помірковані та радикальні частини (крила), але опубліковані програми представляють генералізовані погляди партій, які таким чином, презентують свої політичні цілі. На основі [таких програм](#) можна прослідкувати дотримання позицій у майбутньому.

Результати соціологічних опитувань показують, що Німеччина буде змушена будувати трипартійну коаліцію, консерваторам і соціал-демократам не вистачить голосів для побудови великої коаліції (т.зв. GroKo). Але варто зазначити, що обидві партії - ХДС/ХСС та СДПН вже стомились від такої коаліції за довгі роки спільного правління і не шукають нового союзу, на який ще на минулих виборах у 2017 році СДПН погодилась з великими труднощами .

Фактично на сьогодні залишаються наступні варіанти коаліції:

- ✓ **«Червоно-зелена-червона»** коаліція, яка б складалася із сил лівого спектру – СДПН, «Зелені» та «Ліві»,
- ✓ «світлофорна коаліція» із СДПН, Зелених та Вільних демократів. Цей варіант є найбільш вірогідним відповідно до поточних політичних настроїв у ФРН та опитування громадської думки,
- ✓ т. зв «Ямайка», що складається з **ХДС/ХСС**, **Зелених** та **Вільних демократів**. У 2017 році вже були шанси утворити коаліцію «Ямайка», але тоді Вільні демократи мали забагато розбіжностей із іншими партіями, тому в результаті есдеки погодились на велику коаліцію із ХДС/ХСС.
- ✓ Теоретично можливою є також коаліція між **ХДС/ХСС**, **СДПН** та **Зеленими**, але її вірогідність достатньо мала через те, що ніхто не хоче бути молодшим партнером по коаліції за канцлерства А. Лашета – кандидата від ХДС/ХСС або О. Шольца – кандидата від СДПН.

За тиждень до виборів, соціологи віддають перемогу Соціал-демократичній партії Німеччини, які можуть набрати близько 25 %, в той час як ХДС/ХСС суттєво втратили свої позиції і набирають лише 21 %. Зелені, які ще в квітні 2021 р. мали приголомшливі 28 %, через звинувачування їх лідера А. Бербок у плагіаті та деякі її некомпетентні заяви, набирають зараз лише 14 %. «Альтернатива для Німеччини» має стабільну підтримку близько 12 % населення ФРН. Приблизно така ж ситуація у Вільних демократів, чий виборчий рейтинг за тиждень перед виборами складав 11 %. Партія «Ліві» (в минулому - Східнонімецькі комуністи) відповідно до опитувань має близько 7 %.

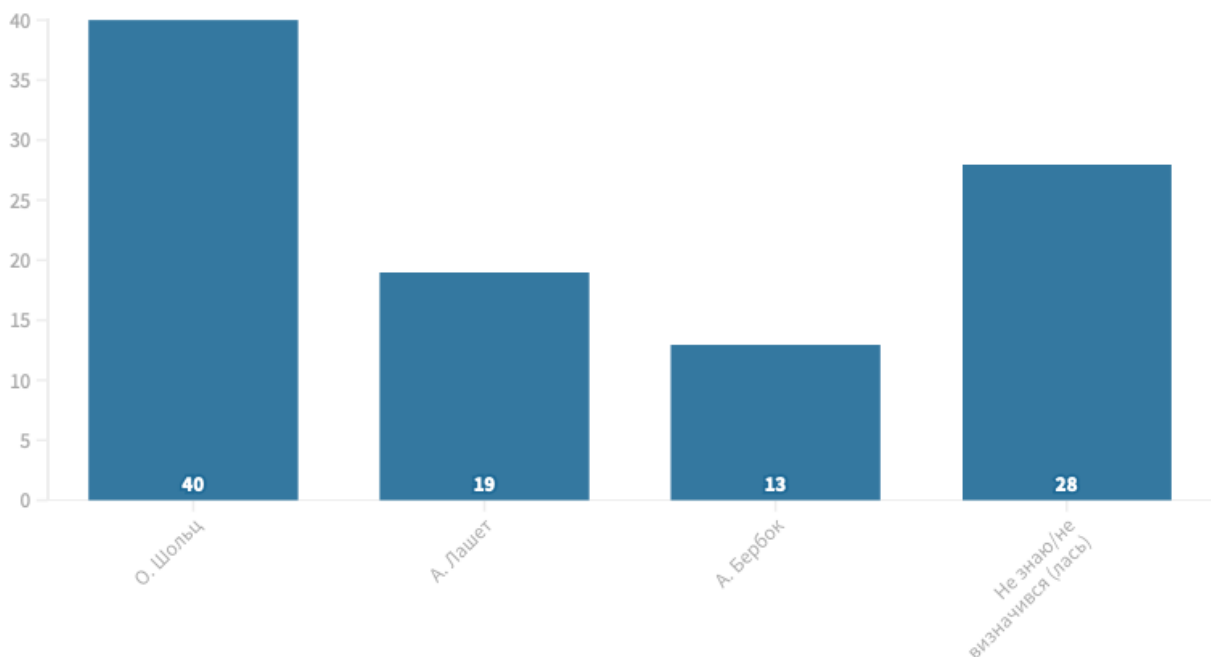
Кандидатом у канцлери від СДПН є **Олаф Шольц**, нинішній Федеральний міністр фінансів та колишній мер Гамбургу, посади на яких він побудував міцні політичні зв'язки. . Він має великі шанси очолити новий коаліційний уряд. Олаф Шольц

для німецького виборця є символом стабільності, надійності, навіть континуальності, оскільки довгий час працював в уряді А. Меркель. У своїй риториці та манері публічного виступу він чимось нагадує канцлерку Меркель, таким чином будучи для електорату свого роду продовженням її політичного стилю. Окрім того, СДПН була коаліційним партнером ХДС/ХСС, тому, О. Шольц не є новою чи неочікуваною кандидатурою для німецького суспільства. Виборці у Потсдамі, де О. Шольц балотується в одномандатному окрузі [стверджують](#), що О. Шольц є **«доступним політиком і займається вирішенням актуальних для Бранденбургу проблем. Водночас, він достатньо компетентний та досвідчений, щоб стати канцлером»**.

Успіху партії СДПН сприяє і високий особистий рейтинг О. Шольца, який він відкрито використовує у своїй виборчій кампанії, говорячи виборцям, що якщо вони хочуть бачити канцлером саме його, то їм потрібно голосувати за есдеків. Виборча система ФРН дає виборцю два голоси: один – за кандидата в одномандатному окрузі, та другий – за партію. [Соціологічні опитування](#) показують, що якби канцлера обирали напряму, то за О. Шольца проголосували б 40 % населення, в той час як за А. Лашета (кандидата від ХДС/ХСС) – лише 19 %, а за кандидатку від Зелених А. Бербок – лише 13%.

Особиста підтримка лідерів партій (%)

Якби Ви могли обирати Федерального канцлера/канцлерку напряму, кого б Ви обрали із запропонованих кандидатур?



Джерело: ARD-DeutschlandTREND, De.statista.com, Infratest dimap • Опитування було проведене з 13.09.2021 по

Але варто зауважити, що піднятися так високо у рейтингу, окрім особистих позитивних характеристик, з точки зору виборця, О. Шольцу дозволили і помилки його найбільшого суперника - **А. Лашета**. Літні повені в землі Північний Рейн-Вестфалія, де А. Лашет є прем'єр-міністром принесли значні збитки (за [попередніми оцінками](#) близько 13 мільярдів євро) та призвели до загибелі людей. Повільна забюрократизована реакція місцевого уряду залишила велику кількість людей невдоволеними їх діями. Окрім того А. Лашет також мав певні іміджеві втрати, коли ЗМІ опублікували його усмінене фото під час спільного із президентом Франком-Вальтером Штайнмаєром візиту до постраждалого м. Ерфштадт. А. Лашет вибачився у Твіттері за інцидент, але це суттєво вплинуло на його особистий рейтинг та відповідно рейтинг партії.

Майбутнє Європи, трансатлантичні відносини, відносини з Росією: що на порядку денному у німецьких партій?

Зовнішня політика знайшла відображення в передвиборчих промовах та програмах усіх найбільших німецьких партій. Представники партій та їх очільники активно висловлюються з широкого кола питань. За деякими напрямками їх позиції значно розходяться, як-от щодо майбутнього НАТО чи операцій Бундесверу за кордоном.

Серед основних зовнішньополітичних тем, до яких була прикута увага ФРН під час виборчої кампанії можна виділити наступні:

- роль ФРН та Європи у вирішенні міжнародних проблем та попередженні криз, підтримці демократії та миру;
- роль міжнародних організацій; майбутнє ЄС та НАТО; європейська політика та європейський суверенітет (включно з питаннями спільної армії, військових операцій за кордоном);
- спільна політика безпеки та оборони ЄС;
- трансатлантичні відносини;
- східна політика;
- відносини з Китаєм;
- Близький схід та політика розвитку.

Партії розставляють різні акценти в європейській, зовнішній та оборонній політиці. Наприклад, ХДС/ХСС, Вільні демократи та СДПН значною мірою підтримують існуючі умови та інститути і вимагають лише невеликих виправлень. «Зелені» та «Ліві» хочуть реформувати Європейський Союз у свого

роду соціально-екологічну конфедерацію. «Ліві» виступають проти НАТО. «Альтернатива для Німеччини», у свою чергу, хоче, щоб Німеччина вийшла з Європейського Союзу та валютного союзу.

Християнсько-демократичний союз та Християнсько-соціальний союз

Консерватори вийшли на виборчі перегони із [твердженням](#), що Німеччина може покласти на ХДС. Союз звертається до свого минулого досвіду, і стверджує, що це коаліційне об'єднання політичних партій зможе подолати серйозні кризи та знову очолити Німеччину.

Міжнародне партнерство та безпека

Союз присвячує загалом близько 30 сторінок своєї достатньо великої програми (140 с.) питанням європейського та міжнародного порядку денного. «*Німеччина повинна активно сприяти міжнародному врегулюванню кризових ситуацій та формуванню світового порядку - в Європейському Союзі, НАТО, Організації Об'єднаних Націй та інших міжнародних організаціях*», — саме так зазначено в [програмі Союзу](#). Тому ХДС/ХСС прагне міжнародного партнерства та багатостороннього підходу у своїй зовнішньополітичній діяльності. З цього витікає зобов'язання та вимога посилити міжнародні правила та порядок, що ґрунтується на цінностях. Відповідно до позиції ХДС/ХСС, як найсильніша держава Європи в економічному сенсі, Німеччина повинна відігравати провідну роль у зовнішній політиці та політиці безпеки. Більше, ніж раніше, Німеччина повинна бути готова разом із союзниками та партнерами використовувати всі інструменти зовнішньої політики, політики розвитку, оборони, включаючи військові, якщо це необхідно, відповідно до вимог міжнародного права та конституції.

Консерватори виступають за оновлення Бундесверу. Він повинен володіти усіма сучасними технологіями, необхідними для оборони. Це включає безпілотні системи та системи з використанням компонентів штучного інтелекту. Для повної оперативної готовності ХДС/ХСС хоче збільшити Бундесвер до 203 000 осіб (для порівняння: станом [на серпень 2021 р.](#) чисельність Бундесверу складала 184 127 осіб). Союз також хоче сприяти контролю над озброєннями та роззброєнням. Довгостроковою метою залишається повне роззброєння всіх ядерних ракет середньої дальності та крилатих ракет в Європі.

США є для ХДС/ХСС найважливішим глобальним партнером, а НАТО — кістяк євроатлантичної безпеки. Союз чітко дотримується [цілі НАТО](#), відповідно до якої всі союзники повинні досягти до 2024 року 2 % витрат свого ВВП на оборону.

Європа

Християнські демократи виступають за більш активну роль ЄС у міжнародній політиці з метою подолання глобальних викликів. На їх думку, Європа повинна стати більш дієздатною, сміливішою та рішучішою. Союз хоче європейської співпраці та інтеграції замість націоналістичної ізоляції окремих держав. ЄС повинен досягати спільних позицій швидше, ніж раніше, і бути готовим ефективно реалізувати спільні рішення. Крім того, ХДС/ХСС вимагає, щоб прийняття рішень у зовнішній політиці та політиці безпеки Європи відбувалось кваліфікованою більшістю.

ХДС/ХСС також звертає увагу на існуючі розбіжності всередині Європи: *популісти зліва та справа чинять тиск на європейську демократію*. Крім того, вони наголошують, що націоналізм та власні інтереси деяких держав-членів ЄС неодноразово ускладнювали спільні європейські рішення. Як відповідь на ці виклики: пандемії, економічні кризи, терористичні загрози та кібератаки, консерватори пропонують «більше Європи».

ХДС/ХСС безумовно виступають за НАТО та більш інтенсивну оборонно-політичну співпрацю. Для того, щоб продемонструвати своє лідерство стосовно місій ЄС, ХДС/ХСС прагнуть створення Європейської штаб-квартири. В довгостроковій перспективі, в рамках Європейського оборонного союзу та PESCO мають бути створені Спільні збройні сили Європи. Союз виступає за ефективний захист зовнішніх кордонів Європи, ефективну боротьбу з контрабандою наркотиків, торгівлею людьми, угрупованнями, що діють на міжнародному рівні, та терористами.

Співпраця із іншими державами

Щодо поглиблення та розширення ЄС, ХДС/ХСС зазначають, що вони виступатимуть за поглиблення дружніх і тісних зв'язків із своїми безпосередніми сусідами. Але за правило беруть такий принцип: *«Поглиблення перед розширенням»*. Внутрішня згуртованість Європейського Союзу не повинна послаблюватися вступом нових членів. Країни – кандидати повинні повністю відповідати всім критеріям членства. ХДС/ХСС продовжує тісно співпрацювати з Туреччиною. Однак вони прямо стверджують, що повноправного членства Туреччини в ЄС не буде.

З точки зору консерваторів, найбільшим безпековим викликом є КНР. ФРН розглядає її як конкурента, партнера по співпраці, але і як системного суперника. Тому, з одного боку, ХДС/ХСС хочуть протидіяти бажанню Китаю встановити своє панування, з іншого - прагнуть до співпраці там, де це можливо. Крім того, вони підтримують [спільний підхід](#) держав заходу до Китаю.

Соціал-демократична партія Німеччини

Міжнародне партнерство та безпека

В оборонній політиці СДПН вважає НАТО основою для трансатлантичного партнерства та необхідним компонентом європейської безпеки. В оборонній політиці СДПН виступає за сучасний і добре обладнаний Бундесвер.

СДПН виступає за обмежувальну політику експорту зброї, вони мають достатньо обережне ставлення до цієї проблеми. За [твердженням О. Шольца](#) «За допомогою зброї можна виграти у конфлікті, але не можливо його вирішити». У майбутньому експорт зброї має бути ще більш обмежений. СДПН виступає за формування спільної європейської позиції, як щодо експорту озброєнь, так і проведення військових операцій за кордоном. Світ без ядерної зброї також залишається метою соціал-демократичної зовнішньої політики. Крім того, на їх думку, слід сприяти встановленню контролю над технологіями у сферах біотехнологій, кібернетики та штучного інтелекту.

СДПН розглядає себе як партію миру в Німеччині, яка зосереджена на дипломатії та діалозі, запобіганні цивільним кризам та побудові миру, роззброєнні та контролі над озброєннями та міжнародному співробітництві. Європа, на думку СДПН, має бути перетворена на т.зв. «мирну силу» (*Friedensmacht*).

Соціал-демократична партія Німеччини хотіла б, щоб ЄС був більш незалежним у своїй зовнішній та оборонній політиці. Це вимагає, серед іншого, окремого міністерства закордонних справ ЄС та європейської армії. На думку СДПН, ЄС як світовий лідер технологій у майбутніх секторах, повинен стати більш незалежним від третіх сторін.

На думку партії, потрібно також відновити трансатлантичні відносини. Зрештою, треба було б [реформувати Організацію Об'єднаних Націй](#), а ЄС має отримати постійне місце у Раді Безпеки ООН.

Незважаючи на складні відносини з Росією та Китаєм, діалог та бажання до співпраці необхідно підтримувати. Есдеки розуміють зростаюче значення Китаю у світі. На їх думку, глобальну відповідь на економічні, екологічні, соціальні та політичні виклики нашого часу навряд чи можна уявити без Пекіна. Водночас, конфлікти інтересів і цінностей з Китаєм посилюються. Європа повинна вести свій діалог з Китаєм щодо співпраці та конкуренції у закритому, конструктивному та критичному порядку. Серйозні порушення прав людини проти меншин, особливо уйгурських мусульман, засуджуються СДПН.

Європа

Для СДПН важливим зовнішньополітичним акцентом є концентрація уваги на питаннях спільного інтересу держав-членів ЄС та майбутнього Європи. Європейський Союз, який був утворений як відповідь на трагедію Другої світової

війни, має залишатися для ФРН зовнішньополітичною рамкою. На думку есдеків, ФРН несе особливу відповідальність за підтримку єдності у Європі. Свідченням цього стало прийняття Плану відновлення ЄС «Наступне покоління». На думку СДПН, їх відповідальність полягає в тому, щоби зберегти європейську Німеччину, і таким чином зробити Європу ще сильнішою.

Європа [як проект свободи](#) має розвиватись і отримати власний суверенітет у протистоянні з тими проблематичними та невизначеними факторами, що створюються т.зв. державами, що зростають (emerging powers). Європа має стати більш здатною до дій, що означає перехід від голосування за принципом консенсусу до принципу кваліфікованої більшості (в тому числі стосовно військових питань).

СДПН також хоче забезпечити, щоб ЄС взяв на себе роль лідера у запобіганні міжнародним кризам, сприянні миру та демократії та захисту прав людини. СДПН має на меті активізувати співпрацю в таких питаннях, як охорона клімату, глобальна політика охорони здоров'я, торгівля, роззброєння та питання безпеки.

Союз 90/Зелені

Міжнародне партнерство та безпека

Порядок денний ООН у сфері сталого розвитку, Паризька кліматична угода, міжнародні норми у галузі прав людини та заснований на правах міжнародний порядок є наріжними каменями, за допомогою яких Зелені хочуть формувати свою зовнішню політику. Крім того, очільники партії виступають за реформу ООН та забезпечення більш справедливого представництва регіонів у Раді Безпеки та зміцнення Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), щоб у майбутньому краще підготуватися до епідемій та пандемій.

Відповідно до бачення партії, ядром оновленого трансатлантичного партнерства з США має стати міцне кліматичне партнерство. Діалог та співпраця з такими авторитарними державами, як Китай, Росія та Туреччина, також мають центральне значення, не в останню чергу через боротьбу зі змінами клімату. Однак порушення прав людини та верховенства права в цих країнах мають бути чітко означені. ФРН має рішучіше протидіяти їм.

У сфері оборони «зелені» закликають повернутися до контролю над звичайними озброєннями: першими кроками має стати відновлення діалогу з питань безпеки та військових контактів між НАТО та Росією. За межами Європи слід включити інші країни, особливо Китай. Зелені не ставлять під сумнів НАТО як альянс, але він має бути стратегічно змінений. Крім того, вони не погоджуються із ціллю НАТО щодо 2% ВВП на оборону.

Зелені вважають, що Німеччина останні роки не проводила жодної активної політики в Європі та світі, а швидше модерувала її. Кандидат у канцлери від партії Зелених Анналена Бербок критикує політику реагування федерального уряду та вимагає від Німеччини активнішої ролі у світовій політиці.

Європа

Партія зелених чітко віддана ЄС та його інститутам і хоче їх зміцнити ще більше. Як СДПН та Вільні демократи, Зелені виступають за прийняття рішень більшістю та проти принципу однакості у зовнішній політиці та політиці безпеки ЄС.

Європа, і особливо відносини Німеччини з Францією, повинні відігравати вирішальну роль у подоланні глобальних криз, вважають Зелені. Вони [віддають перевагу](#) багатосторонньому співробітництву, заснованому на правилах, а не неформальних форматах.

Партія хоче розширити Європейський валютний союз у соціальний союз та послідовно інвестувати у захист клімату, цифровізацію, дослідження та освіту. З цією метою партія Зелених має на меті перетворити Пакт про стабільність і зростання (який гарантував дотримання країнами «бюджетної дисципліни» після впровадження єдиної валюти) на постійні інвестиційні та стабілізаційні інструменти під контролем Європейського парламенту.

Зелені відхиляють міжнародні торгові угоди, якщо вони не забезпечують належного захисту клімату, навколишнього середовища та прав споживачів. Партія зелених хоче доповнити торговельну угоду СЕТА з Канадою більш жорсткими нормативними актами щодо навколишнього середовища, клімату та захисту споживачів. Зелені вважають інвестиційну угоду між ЄС та Китаєм недостатньою.

Партія [критично ставиться](#) до політики Туреччини, але хоче залишити двері до ЄС відкритими: відновлення переговорів про членство в ЄС має залишатися політичною метою.

Партія «Ліві»

Міжнародне партнерство та безпека

«Ліві» скептично ставляться до порядку безпеки в світі та Європі. На їх думку, НАТО має бути розпущено (або, принаймні, Німеччина має вийти з військових структур цього альянсу) і замінено системою колективної безпеки за участю Росії. Німецькі солдати мають бути виведені з усіх місій за кордоном, включаючи місії у рамках НАТО. Ліва партія відхиляє ціль НАТО стосовно 2% ВВП на оборону. Трансатлантичні відносини з США не згадуються у виборчій програмі взагалі..

Їх подальшою ціллю є вільний від ядерної зброї світ, роззброєння, право людини на мир та мирні міжнародні відносини, зокрема з Росією та Китаєм. Ліва партія відмовляється розглядати Росію та Китай як ворогів. «Ліві» також виступають за глобальну соціальну справедливість і хочуть реалізувати зусилля з розвитку солідарності. ООН, на їх думку, слід зміцнити та демократизувати.

Ліва партія прагне змінити парадигму зовнішньої політики. Вона виступає за ненасильницьке вирішення конфліктів та транскордонне співробітництво.

Європа

Ліва партія Вона хоче замінити Європейський Союз на Європу, засновану на солідарності. Вона розцінює Пакт про стабільність і зростання як перешкоду для інвестицій. Політику щодо правил дефіциту та боргу потрібно було б скорегувати, щоб можна було інвестувати більше. Компетенції Єврокомісії мають бути обмежені, а права Європейського парламенту - посилено.

Партія закликає до заборони експорту озброєнь з ЄС. Вона відкидає Європейський оборонний союз та співпрацю між ЄС та НАТО, а також операції Бундесверу за кордоном

Партія «Ліві» вважає кліматичні плани Єврокомісії (такі як «Зелена угода») неповноцінними: вона хоче змінити соціально-екологічний напрямок Європи новими договорами.

Партія «Альтернатива для Німеччини» (AfD)

Міжнародне партнерство та безпека

У царині безпекової політики, Партія «Альтернатива для Німеччини» прагне до стратегічної автономії Німеччини та її європейських партнерів. У сфері безпеки і оборони вони вважають членство ФРН в ОБСЄ та НАТО важливими елементами стратегії безпеки країни. НАТО має бути перетворене на оборонний союз, а діяльність та операції НАТО мають обмежитися територією союзників.

AfD виступає за глобальну ліквідацію зброї масового знищення (ядерної, біологічної, хімічної) і закликає вивезти всю ядерну зброю з Німеччини. Вона підтримує Статут ООН, для неї близькою є мета миру та безпеки у всьому світі та повага до прав людини незалежно від раси, статі, мови чи релігії. Представники цієї партії вважають, що Німеччина має мати постійне місце у Раді безпеки ООН.

Партія AfD вважає, що на даний момент США є найсильнішим союзником Німеччини. США та ФРН мають мати рівні, партнерські відносини. Водночас санкції США проти Німеччини є неприйнятними.

Розрядка у відносинах з Росією є передумовою міцного миру в Європі. В інтересах Німеччини та Європи - залучити Росію до спільних безпекових структур.

Китай насамперед розглядається як торговий партнер. Партія закликає гармонізувати законодавчу базу торгівлі та інвестицій.

Європа

Партія вважає необхідним вихід Німеччини з Європейського Союзу і закликає створити федерацію суверенних національних держав. Партія виступає за свободу та самовизначення європейських держав. Розширення ЄС категорично відхиляється.

AfD відкидає вступ Туреччини до ЄС, закликає до негайного припинення перемовин щодо вступу Туреччини в ЄС.

Вільна демократична партія (FDP)

Вільні демократи [вийшли на виборчі перегони](#) із лозунгом «Так як є, не може далі бути», вимагаючи перезавантаження та нового старту. Вільні демократи виступають за модернізацію та цифровізацію ФРН. Вони вірять у великий потенціал своєї країни, та хочуть пропонувати інноваційні та сталі рішення для відповідей на існуючі виклики.

Міжнародне партнерство та безпека

Ліберали вважають себе переконаними трансатлантистами. Вони прагнуть перезапуску відносин з США та поглиблення трансатлантичних торгових відносин до створення трансатлантичного економічного простору.

В оборонній політиці вільні демократи ставляться прихильно до Бундесверу та НАТО як безпекового союзу та виступають за діалог НАТО з Росією, а також чітку стратегію у відносинах з Китаєм. FDP також виступає проти ядерної зброї.

FDP зобов'язується дотримуватись Порядку денного ООН на 2030 рік і оцінює його як найбільш всеосяжну спробу людства поставити сталість як глобальну мету. Вільні демократи вважають, що такі проблеми, як охорона клімату, розподіл ресурсів, глобальна боротьба з пандемією, міжнародна взаємопов'язаність та відмінності у рівні економічного процвітання потребують більш багатосторонніх дій.

Відносини між ЄС та Китаєм, на їх думку, мають розвиватися цілеспрямовано.

Європа

FDP виступає за «ЄС із сильною зовнішньою політикою», який «захищає свої цінності, інтереси та суверенітет та протистоїть автократичному прагненню до влади».

Водночас, вони закликають до інституційної реформи ЄС. В майбутньому вільні демократи бачать ЄС як федеративну та децентралізовану європейську державу зі своєю конституцією, в якій парламент має право ініціативи, де існує єдина виборча система і, в довгостроковій перспективі, – європейська армія. Що цікаво, вільні демократи, хочуть покласти край постійній зміні місця засідання парламенту.

Партія закликає до більшої дієздатності Європи та прийняття рішень більшістю замість принципу однастайності що означало б закріплення більшої політичної влади на рівні ЄС. У європейській фінансовій політиці ліберали наполягають на дотриманні Маастрихтських критеріїв, які обмежують дефіцит бюджету та рівень боргу в країнах. FDP відхиляє так званий борговий союз.

У сфері зовнішньої політики для вільних демократів важливу роль відіграють економічні питання. Німеччина має підтримувати вільну торгівлю, засновану на правилах, і сприяти укладенню подальших угод про вільну торгівлю. Крім того, має бути створена посада державного міністра зовнішньої торгівлі. Доступ до європейського ринку мають отримати лише ті, хто сам надає доступ до власного ринку.

Переговори про вступ до ЄС з Туреччиною мають бути завершені в тому вигляді, як вони зараз є, а відносини покладені на нову основу тісного політико-безпекового та економічного співробітництва.

Висновки

Спільним для всіх сторін є прагнення Німеччини відігравати більш активну та підтримуючу роль у міжнародному контексті. ХДС/ХСС, СДПН, Союз 90/Зелені та Вільні демократи підкреслюють, що зовнішня політика Німеччини має бути вбудована в європейську політику. Основні партії також підтримують європейську стратегічну автономію та трансатлантичну співпрацю. ХДС/ХСС, СДПН та Партія «Вільних демократів» прагнуть створення спільних європейських збройних сил у довгостроковій перспективі. У своїх виборчих програмах вільні демократи, консерватори та еседеки чітко виступають за спільний (мережевий) підхід у сфері зовнішньої політики, політики безпеки та розвитку.

Партія «Альтернатива для Німеччина» вважає за краще багатопольярну систему, в якій на першому плані - національний суверенітет держав, з якими слід підтримувати мирні відносини. «Ліві» виділяються своєю вимогою повної відмови від операцій за кордоном та експорту зброї.

Лідери трьох найпопулярніших партій - А. Бербок, А. Лашет та О. Шольц підтримують запровадження принципу прийняття рішень (кваліфікованою) більшістю у сфері зовнішньої політики ЄС. О. Шольц хотів би, щоб цей принцип використовувався також у сфері фінансів, а А. Бербок прагне скасування принцип консенсусу і в інших сферах. Вільні демократи також вимагають прийняття рішень у Раді міністрів ЄС кваліфікованою більшістю.

ХДС/ХСС, СДПН, Союз 90/Зелені та Вільні демократи прагнуть посилення трансатлантичних зв'язків. В цілому, О. Шольц та А. Лашет просувають ті самі демократичні цінності та мультилатеральний підхід до вирішення міжнародних проблем. А. Бербок також виступає за спільну зовнішню політику ЄС для зміцнення трансатлантичних відносин. Партія «Альтернатива для Німеччини» розглядає США як найсильнішого союзника Німеччини. «Ліві», в свою чергу, критикують трансатлантичні відносини, особливо позицію США щодо Росії та Китаю.

А. Лашет від ХДС/ХСС та вільні демократи підтримують мету у 2% ВВП на оборону як довгострокову перспективу. О. Шольц відкрито не суперечить цій меті, він підтримує збільшення видатків на оборону і [звертає увагу](#) на необхідність збільшувати витрати поступово. А. Бербок, як і О. Шольц відкидає простий опис цільового показника у 2% і вважає його занадто абстрактним, оскільки він залежить від економічних умов. «Ліві», в свою чергу, виділяються своєю позицією та відкидають НАТО як оборонний союз і вимагають припинити весь експорт зброї, партія «Альтернатива для Німеччини» вважає, що НАТО має бути перетворене на оборонний союз, а діяльність та операції НАТО мають обмежитися територією союзників.

Політика, безпека та енергетика: якою буде позиція ФРН щодо України?

Енергетична співпраця та «Північний потік – 2»



Енергетична співпраця Німеччини з Україною та «Північний потік – 2»

Позиції німецьких політичних партій, що пройшли до парламенту в результаті виборів 2021 р.



ХДС/ХСС

- «ПП-2» – економічний проект;
- можливі санкції проти Росії, у разі, якщо вона буде використовувати енергію як зброю.



СДПН

- «ПП-2» – економічний проект;
- постачання газу може бути припинене, якщо Росія здійснюватиме тиск на Україну та загрожуватиме її безпеці;
- безпека України має бути гарантована.



Зелені

- проти завершення будівництва та введення в експлуатацію з кліматичних та безпекових міркувань.



"Ліви"

- Не згадується в програмі, але завжди позитивно ставились до завершення будівництва "



AfD

- завжди підтримувала проект "ПП -2", оскільки він забезпечує громадян Німеччини недорогим первинним джерелом енергії.



FDP

- рішення про введення в експлуатацію «ПП -2» має ухвалюватися на рівні ЄС;
- за мораторій на проект, поки ситуація з правами людини в РФ не покращиться.

За результатами аналізу програм партій в рамках дослідження "Німеччина без Канцлерки Ангели Меркель: якою вона буде для України?" Автор: Марія Коваль-Гончар



Кандидат у Канцлери від **ХДС/ХСС** А. Лашет [описує](#) «Північний потік-2» як економічний проект. Він підтримує заяву канцлерки Меркель про те, що за молекулою газу неможливо визначити, чи транспортувався він морем або сушею. Крім того, геостратегічний ефект від використання російського газу є на думку консерваторів обмежений, оскільки Німеччина врахувала стурбованість держав Центральної та Східної Європи. Задля того, щоб взяти до увагу позицію

України, Німеччина та США підписали у липні 2021 р. Вашингтонську декларацію, у якій говориться про введення санкцій проти Росії, у разі, якщо вона буде використовувати енергію як зброю. Проблематичною для України є правова невизначеність термінології «використання як зброї», оскільки декларація є швидше політичним зобов'язанням, ніж гарантією безпеки.

Кандидат від **соціал-демократів** О. Шольц [визнає](#), що будівництво «Північного потоку -2» для В. Путіна було обумовлено економічними інтересами. Водночас, постачання газу вже завершеним газогоном може бути припинене, у разі якщо Росія здійснюватиме тиск на Україну та загрожуватиме її безпеці, наприклад, шляхом недотримання умов здійснення транзиту газу територією України. [За словами](#) О. Шольца, безпека України має бути гарантована. Це включає як продовження угоди про транзит газу, так і підтримку Німеччиною України у розширенні виробництва водню з відновлюваних джерел енергії в Україні. Газопроводи, які раніше використовувалися для транзиту, могли би бути використані для транспортування водню.

Лідерка **«Зелених»** А. Бербок [виступає проти](#) завершення будівництва та введення в експлуатацію газопроводу «Північний потік -2». Зелені розділяють точку зору, що мета Путіна — використати газ, який транспортується «Північним потоком -2», для закриття українського газопроводу. На її думку, В. Путін хоче дестабілізувати Україну, позбавивши її прибутків від транзиту. «Зелені» також [виступають проти](#) «Північного потоку-2» із кліматичних міркувань. Нові трубопроводи, такі як «Північний потік-2», закріплять залежність від шкідливих для клімату ресурсів і перешкоджають енергетичному переходові.

Вільні демократи вимагають, щоб рішення про введення в експлуатацію газопроводу «Північний потік -2» ухвалювалося на рівні ЄС відповідно до правил торгівлі ЄС та застосованих санкцій проти Росії. Вони також закликають ввести мораторій на цей суперечливий проект, поки ситуація з правами людини в Росії не покращиться, особливо в контексті справи Навального.

Трубопровід «Північний потік -2» не згадується у виборчому маніфесті **лівих**. Однак вони завжди позитивно ставились до завершення будівництва газопроводу.

За умови створення «світлофорної коаліції», рішення щодо цього газопроводу буде складним: ескекам доведеться вмовляти зелених поступитися своєю принциповою позицією, можливо це буде зроблене за рахунок поступок в інших принципових для зелених питаннях: таких як, дата досягнення кліматичної нейтральності ФРН (наприклад, до 2040 р., а не 2045, як цього хочуть ескеки та консерватори). Як альтернатива, Україні пропонується стати постачальником водню для ЄС. 23 вересня 2021 року було повідомлено про початок співпраці між операторами газотранспортних систем України (ОГТСУ), Німеччини (ОГЕ), Чехії (NET4GAS) та Словаччини (EUSTREAM) над ініціативою створення Центральноєвропейського водневого коридору. Найпопулярніші кандидати в

канцлери Німеччини А. Лашет та О. Шольц схвально ставляться до такої ініціативи. Півпраця з КНР у сфері енергетики цікавить Україну передовсім точки зору залучення інновацій, здатних скоротити вартість «чистої» енергії для споживачів. Зокрема, важливу роль у подальшому розвитку вітрової та сонячної енергетики можуть зіграти вкладення в потужності з передачі електроенергії від Державної мережевої корпорації Китаю (State Grid Corporation of China), що вже зайшла в альтернативну енергетику України з понад 1 млрд дол. інвестицій. Водночас в українській статистиці інформації про створення нових об'єктів енергетики не наводиться, що є черговим свідченням браку прозорості щодо китайських проєктів в інших країнах. Слід пам'ятати і про практику КНР разом з інвестиціями привозити власні техніку та технології, формуючи тим самим довгострокову залежність від китайських постачальників. Про цю проблему вже заявила Польща, яка під час пандемії зіткнулася з критичними перебоями у поставках з Китаю компонентів, необхідних для забезпечення функціонування вітрових та сонячних електростанцій.

США та Німеччина, зі свого боку, заявили про готовність підтримувати енергетичний перехід України через спеціально створений Зелений фонд в обсязі щонайменше 1 млрд дол. При цьому внески третіх сторін також вітаються. Про конкретний обсяг гарантованого фінансування (175 млн дол.) заявила поки що тільки ФРН. Натомість США оголосили тільки про плани технічної допомоги та підтримки політики, що відповідає цілям фонду. Це формує передумови для можливостей інвестиційної співучасті в українській «чистій» енергетиці приватних інвесторів з ЄС, США та КНР, а також формуватиме спільний інтерес в іншій перспективній сфері – водневих технологіях. Адже це не суперечить інтересам усіх сторін – ВЗВ та BRI поділяють мету розвитку екологічно чистої та сталої інфраструктури задля мінімізації екологічного впливу, зменшення забруднення та підвищення енергоефективності.

Підтримка України у протидії російській агресії та відновленні територіального суверенітету

Як **ХДС/ХСС**, так і СДПН дотримуються позиції уряду А. Меркель щодо підтримки України у її боротьбі із збройною агресією Росії. ХДС/ХСС вважають, що до Росії потрібно ставитись конструктивно і рішуче та запобігти серйозній загрозі для Європи з боку Росії. З одного боку, у ЄС та НАТО потрібна більша політична єдність, а з іншого - здатність забезпечити надійне стримування та стійкість. Діалог і співпраця з Росією повинні бути відкритими. Християнські демократи хочуть сприяти незалежності східних партнерів ЄС, а також сприяти їх політичній та економічній модернізації. Метою залишається відновлення європейського

порядку миру, який був зруйнований анексією Криму Росією. ХДС/ХСС будуть і надалі докладати зусиль для закінчення конфлікту на сході України та повернення легітимного міжнародного статусу Криму. Санкції, на думку християнських демократів, будуть продовжені, поки влада Росії не буде готова до закінчення конфлікту.



Підтримка України у протидії російській агресії та відновленні територіального суверенітету

Позиції німецьких політичних партій, що пройшли до парламенту в результаті виборів 2021 р.



ХДС/ХСС

- діалог і співпраця з Росією повинні бути відкритими;
- необхідні зусилля для закінчення конфлікту на сході України та повернення Криму;
- санкції мають бути продовжені, поки РФ не буде готова до закінчення конфлікту.



СДПН

- за спільну політику ЄС щодо Росії;
- за мирне вирішення конфлікту в Україні;
- припинення санкцій залежить від виконання Мінських угод;
- досягти з Росією прогресу у питаннях спільної безпеки, роззброєння та контролю над озброєннями.



Зелені

- за необхідності будуть підтримувати посилення санкцій;
- зміцнити місію ОБСЄ на сході України;
- ФРН повинна допомагати у розмінуванні на сході України;



"Ліви"

- вимагають політики розрядки щодо Росії та розпуску НАТО;
- переговори щодо німецько-російського договору;



AfD

- за відміну санкцій і розбудову економічних відносин з Росією



FDP

- вимагають негайного припинення насильства на сході України та анексії Криму;
- підтримка санкцій та їх посилення у разі подальшої ескалації;
- діалог з Росією має залишатися для відбудови довіри.

За результатами аналізу програм партій в рамках дослідження "Німеччина без Канцлерки Ангели Меркель: якою вона буде для України?" Автор: Марія Коваль-Гончар



Політика **СДПН** базується на цінностях та принципах ОБСЄ. Вони переслідують мету нової європейської східної політики, яка зосереджена на спільній та послідовній політиці ЄС щодо Росії. Конструктивна готовність до діалогу з боку Росії є необхідною умовою для роботи зі зменшення напруженості. Це також включає шлях до мирного вирішення конфлікту в Україні. Пов'язане з цим припинення санкцій багато в чому залежить від виконання Мінських угод. Есдеки також зазначають, що в німецьких та європейських інтересах – досягти з Росією прогресу у питаннях спільної безпеки, роззброєння та контролю над озброєннями, а також сферах клімату, сталості, енергетики та боротьби з пандемією. Есдеки визнають: Росія регулярно порушує міжнародне право і тим самим напружує відносини зі своїми сусідами (анексія Криму як порушення міжнародного права, підтримка сепаратистів на сході України, кібератаки на німецький Бундестаг чи застосування забороненої на міжнародному рівні хімічної речовини «Новичок» для ліквідації внутрішніх політичних опонентів).

На думку **Зелених**, Росія все більше перетворюється в авторитарну державу. ЄС чітко сформулював свої умови щодо послаблення санкцій проти Росії. Зелені

будуть притримуватись цієї позиції і за необхідності підтримувати посилення санкцій. Очікується зобов'язання Росії виконувати Мінські угоди. Окрім того, А. Бербок хотіла би зміцнити місію ОБСЄ на сході України. ФРН також повинна допомагати у розмінуванні на сході України для захисту цивільного населення. Разом із тим, партія «Зелених» хоче конструктивного «кліматичного діалогу» з Росією.

Вільні демократи вимагають негайного припинення насильства на сході України та анексії Криму. FDP підтримує санкції, введені ЄС, і закликає до посилення санкцій у разі подальшої ескалації. Вони схвально ставляться до Мінських угод. На їх думку, Росія залишається тісно пов'язаною із Німеччиною та Європою культурно, економічно та на рівні міжлюдських контактів. Вільні демократи хочуть, щоб канали комунікації були відкритими, особливо з такими організаціями з захисту прав людини, як «Меморіал». Відбудова довіри залишається метою відносин та діалогу з Росією.

«Ліві» вимагають політики розрядки щодо Росії та розпуску НАТО, як релікту Холодної війни. Федеральний уряд має розпочати переговори щодо німецько-російського договору, щоб укорінити примирення та дружбу між Німеччиною та Росією. «Ліві» відкидають образ Росії як ворога, вони виступають за розрядку та побудову дружніх міжнародних відносин із Росією. **«Альтернатива для Німеччина»** також стоїть на боці Росії і виступає за відміну санкцій і розбудову економічних відносин з Росією. В програмі обох партій Україна прямо не була зазначена, але їх позиції щодо України у порівнянні із іншими політичними силами є менш дружніми.

Під час виборчої кампанії **О. Шольц (СДПН)**, як найвірогідніший переможець, позиціонує себе як послідовник Меркель. За умови побудови коаліції із зеленими, чия політика щодо Росії є більш суворою, ймовірно канцлеру Шольцу доведеться шукати спільну мову щодо російського питання із «зеленим» Міністром закордонних справ. Есдеки, навіть якщо захочуть пом'якшити своє ставлення до Росії, будуть змушені долати сильний супротив «зелених».

Від нового уряду навряд чи можна чекати відміни санкцій проти Росії чи визнання анексії Криму (тут варто не забувати, що ФРН стала підписантом Декларації саміту Кримської платформи). Для есдеків східна політика Віллі Брандта (канцлер Німеччини 1969-1974) залишається вказівником. На їх думку, не може бути тільки німецької зовнішньої політики, вона є європейською. Це також означає відданість принципу непорушності кордонів, від якого Росія відмовилась. Безпека в Європі не можлива без залучення Росії, але так само вона не можлива без дотримання принципу непорушності кордонів. Деяке занепокоєння в Україні можуть викликати [твердження О. Шольца](#), що «треба

бути готовим спитати себе, чи не було здійснено помилок у нашому ставленні до Росії», в той же час «це не виправдовує анексію території України та відповідну зміну кордонів, дестабілізацію демократичного устрою».

Політика В. Брандта, яку і досі плекають есдеки полягає в тому, що потрібно не входити в спіраль ескалації, а використовувати можливість для діалогу та предметної співпраці. [За твердженням О. Шольца](#), він не має ілюзій з приводу нинішньої російської політики, але якщо ситуація має змінитися, то «мости» та «канали комунікації» мають бути відкриті, щоб мати можливість призвести до кращих відносин. Одним із таких перших символічних кроків може стати [спрощення візового режиму](#) для російської молоді.

У період між виборами у ФРН та майбутніми президентськими виборами у Франції буде існувати деякий вакуум влади у Європейському Союзі. Перші декілька місяців після виборів ФРН буде виходити із виборчого циклу, формувати комітети та розподіляти посади в уряді, а Франція буде у цей час готуватись до виборів у квітні 2022 року. Цей період, коли навряд чи можна очікувати прориву у напрямі політико-дипломатичного врегулювання збройного конфлікту на Донбасі. Україна розуміє, що Росія може використати цей період міжвладдя для наступу чи демонстрації сили. На жаль, цей проміжний період не стане періодом суттєвого прогресу, важливим є як мінімум зберегти існуючий консенсус щодо необхідності докладання зусиль на цьому треку.

Вступ України до ЄС та НАТО



Вступ України до ЄС та НАТО

Позиції німецьких політичних партій, що пройшли до парламенту в результаті виборів 2021 р.



ХДС/ХСС

- Теоретично Україна має перспективу вступу до ЄС, але не в нинішніх умовах.



СДПН

- інтегруватись до ЄС будуть країни Західних Балкан, для України ж спочатку залишається опція партнерства через економічну та політичну співпрацю;
- Критичні щодо можливості вступу України в НАТО, бо це дратуватиме Росію.



Зелені

- проти вступу України до НАТО, оскільки це заважатиме вирішенню конфлікту на сході.



"Ліві"

- Не згадують в програмі, наврядчи підтримають



AfD

- Не згадують в програмі, наврядчи підтримають



FDP

- виступають проти вступу України до НАТО, вступ до ЄС теоретично можливий у довгостроковій перспективі

Лідер **ХДС/ХСС** А. Лашет бачить теоретичну перспективу вступу України до ЄС, але застерігає від необдуманих обіцянок і наголошує, що ЄС може функціонувати лише за умови, що його інститути орієнтовані таким чином, щоб існувала однакова правова основа для всіх. У нинішніх обставинах ситуація в Україні не є такою. Як для консерваторів, так і для есдеків, вступ України до ЄС не є найвищим пріоритетом.

Есдеки у своїй програмі стверджують, що інтегруватись до ЄС будуть країни Західних Балкан, для України ж спочатку залишається опція партнерства через економічну та політичну співпрацю. **СДПН** залишається критичною щодо вступу України в НАТО, перш за все через наявність збройного конфлікту з Росією та намагання не дратувати такими діями Москву. Соціал-демократи також схильні вважати, що навіть впевнена реалізація заданих реформ (якщо такий список реформ – умов для вступу до НАТО буде наданий членами Альянсу) не дозволить Україні отримати підтримку усіх держав-членів НАТО, оскільки ризик негативної реакції є занадто високим. Ситуація ускладнюється відсутністю консенсусу серед держав-членів НАТО щодо вступу України. Знаючи про це, діючій політичній еліті ФРН важко агітувати за НАТО, якщо позиція союзників відрізняється.

«Зелені» також виступають проти вступу України до НАТО. Найважливіше для них – збільшувати тиск на Росію з метою виконання Мінських домовленостей. Стабілізація ситуації на сході України має найвищий пріоритет. До цього кроки до членства в НАТО є на думку А. Бербок нереалістичними. Перспектива вступу України до ЄС та НАТО звісно є, але вона залишається віддаленою з огляду на наявність конфлікту з Росією.

Партія **«Ліві»** та партія **«Альтернатива для Німеччини»** не зазначали в своїх програмах позиції щодо вступу України в ЄС чи НАТО. Виходячи з їх загальних зовнішньополітичних позицій, можна зробити висновок, що вони не стануть адвокатами України в ЄС чи НАТО.

Саме зовнішньополітична позиція «Лівих» може не дозволити їм приєднатися до коаліції із партією Альянс 90/Зелені та СДПН, хоча місць у парламенті, які вони можуть отримати, їм би могло вистачити для утворення «червоно-зелено-червоної» коаліції. В найближчій чи середньостроковій перспективі Києву навряд чи варто очікувати, що ФРН буде активно просувати ідею членства України в ЄС та НАТО за умов формування будь-якого уряду.

Надання зброї Україні



Надання зброї Україні

Позиції німецьких політичних партій, що пройшли до парламенту в результаті виборів 2021 р.



ХДС/ХСС

- регулювати експорт озброєння має "основна" Європа



СДПН

- ще більше обмежений експорт німецького озброєння;
- координувати експорт зброї на рівні ЄС.



Зелені

- європейський нагляд із можливістю запровадження санкцій у сфері експорту зброї із держав-членів ЄС



"Ліві"

- припинити весь експорт зброї



AfD

- У програмі не займає конкретної позиції щодо експорту озброєння з ФРН. Однак партія прямо вимагає "збереження автономної та ефективної промисловості оборонних технологій у Німеччині".



FDP

- гармонізувати правила експорту зброї в Європі;
- проти експорту зброї до кризових регіонів.

За результатами аналізу програм партій в рамках дослідження "Німеччина без Канцлерки Ангели Меркель: якою вона буде для України?" Автор: Марія Коваль-Гончар



Основні політичні гравці відхиляють експорт чи продаж зброї в Україну. **ХДС/ХСС** продовжуватимуть намагатися припинити конфлікт на сході України на основі Мінських угод, такої самої позиції притримуються **есдеки, вільні демократи та зелені**. Жодна з провідних політичних сил не бачить вирішення збройного конфлікту в Україні військовими методами. Це спонукає ФРН відмовлятися від постачання озброєнь до України. В цілому, в жодній з програм не розглядається питання постачання озброєння до України. Це означає, що ця тема наразі не на часі для німецького політикуму і не є першопочатковим завданням будь-якої коаліції та уряду.

Кандидат від ХДС/ХСС на посаду канцлера А. Лашет закликає створити «зовнішньополітичне ядро Європи» з членів ЄС, які хочуть сформувати ядро спільної європейської зовнішньої політики на добровільних засадах. Ця «основна» Європа могла б, наприклад, брати ініціативу у військово-політичних питаннях та у сфері експорту озброєння.

Обмежувальна політика експорту зброї є центральною для СПДН. Згідно з їх виборчою програмою, експорт німецького озброєння у країни, що не входять до ЄС, НАТО та інші країни з рівним статусом, має бути ще більше обмежений. Це має бути зафіксовано у законі про експорт зброї. Експорт зброї також слід було б більш тісно координувати на рівні ЄС. Тут їх позиція перекликається із поглядами християнських демократів.

Партія «Зелених» закликає до європейського нагляду із можливістю запровадження санкцій у сфері експорту зброю із держав-членів ЄС. Експорт озброєнь має бути більш ретельно контрольований. Правильним кроком зелені вважають створення європейського наглядового органу з експорту зброї під егідою Високого представника ЄС із закордонних справ та політики безпеки. Цей орган повинен видавати дозволи на експорт на основі керівних принципів ЄС щодо експорту зброї, беручи до уваги дотриманням прав людини та норм міжнародного права.

У своєму виборчому маніфесті «Ліві» закликають припинити весь експорт зброї. Вони відхиляють можливість інвестиції у армію та озброєння.

Новий коаліційний уряд продовжить обмежувальну політику експорту озброєнь і навряд чи надасть ліцензії на продаж озброєнь в Україну. Коли співголова партії «Зелених» Роберт Габек [висловився](#) у травні 2021 р. щодо доцільності надання Києву принаймні оборонної зброї, реакція уряду була однозначною: дозволів [надано не буде](#). Президент України В. Зеленський звертався до ФРН із проханням дати дозвіл на продаж озброєнь Україні, але Міністр закордонних справ Х. Маас, який є соціал-демократом, [дотримується думки](#), що надання зброї не допоможе у вирішенні конфлікту.

Від будь-якої нової коаліції чи уряду навряд чи можна очікувати принципової зміни позиції з цього питання. Усі політичні сили обережно ставляться до експорту озброєнь і залишаються вірними політико-дипломатичному врегулюванню збройного конфлікту на Донбасі. Найбільші партії – ХДС/ХСС та СДПН закликають до спільної європейської позиції щодо експорту озброєнь, що може в перспективі ще більше ускладнити експорт до України, оскільки для цього буде потрібна згода держав-членів ЄС (усіх або кваліфікованої більшості, у разі якщо ФРН вдасться просунути такі зміни на рівні ЄС).

Джерела

1. [Aus Respekt vor Deiner Zukunft. Das Zukunftsprogramm der SPD](#)
2. [Das Programm für Stabilität und Erneuerung. Gemeinsam für ein modernes Deutschland. CDU, CSU](#)
3. [Deutschland. Aber Normal. Programm für Alternative für Deutschland für die Wahl zum 20. Deutschen Bundestag.](#)
4. [Nie gab es mehr zu tun. Das Programm der Freien Demokraten.](#)
5. [Zeit zu handeln! Für soziale Sicherheit, Frieden und Klimagerechtigkeit. Wahlprogramm zur Bundestagswahl 2021. Die Linke.](#)
6. [Deutschland. Alles ist drin. Bundestagswahlprogramm 2021. Bündnis 90/die Grünen](#)